Rekenkamer Gemert-Bakel en Laarbeek

Aan de raadsleden van Laarbeek

I.a.a. college van B&W en gemeentesecretaris

Betreft: **nieuw (en onderhanden) onderzoek van de rekenkamer;**
onderzoeksplan Laarbeek 2026-2027

30 september 2026

Geachte raadsleden,
Wij willen u graag informeren over de keuze van uw rekenkamer over een nieuw op te pakken onderzoek, startend dit najaar en doorlopend in 2027.
Allereerst informeren wij u over de afgeronde en lopende onderzoeken voor Laarbeek.

Afgeronde onderzoeken

Wat Laarbeek betreft, zijn er het afgelopen half jaar drie rapporten gepresenteerd:

- **Inwonersparticipatie**; uw raad heeft daarover op 18 juni jl. een besluit genomen;
- **Benchmark Voorzieningen Laarbeek**; op 12 maart jl. aan u gepresenteerd; een versie 2.0 is nog in voorbereiding (over mogelijke schriftelijke input uwerzijds krijgt u nog apart bericht);
- **Klachtenbehandeling**; het rapport is uw raad op 9 juni jl. aangeboden; de presentatie ervan heeft op 24 september plaatsgevonden. Raadsbehandeling is op 8 oktober a.s.

Onderhanden onderzoeken

De rekenkamer is verder nog bezig met twee onderzoeken voor Laarbeek. Het eerste betreft het **doorwerkingsonderzoek**: de doorwerking van (de aanbevelingen van) eerdere rekenkameronderzoeken voor Laarbeek. Dit verwachten wij dit najaar danwel Q1 van 2027 op te leveren.
En dan is er nog het DOE MEE- onderzoek (vanuit de Vereniging van Rekenkamers georganiseerd) naar **zorgfraude.** Dit onderzoek ligt op schema. Afgelopen week is er door de GR Peelgemeenten namens Laarbeek gereageerd op de voorlopige bevindingen van de onderzoekers, en is een aanvullende vragenlijst over fraudemaatregelen ingestuurd. De bevindingennota verwachten wij in december te ontvangen. Ambtelijk en bestuurlijk wederhoor op onze bestuurlijke nota kan dan vervolgens in Q1 van 2027 plaatsvinden.

Nieuw onderzoek

In overleg met de regiegroep is besloten om al de start maken voor een **nieuw te plannen onderzoek voor Laarbeek.**
Bij brief van 23 augustus jl. hebben wij u geïnformeerd over de keuze van een nieuw onderzoek, waarbij alle fracties de gelegenheid kregen om suggesties voor onderzoekthema's aan te dragen.
Dat heeft erin geresulteerd dat er twee suggesties zijn gedaan, beide van de fractie PNL, nl.

1. *Jeugdhulp: kostenbeheersing en effectiviteit*
2. *Weerbaarheid van onze samenleving en toenemende polarisatie*

Als rekenkamer hebben wij beide suggesties nader bekeken en – waar mogelijk - achtergrondinformatie erbij gezocht. De rekenkamer heeft bij haar keuze gelet op de vastgestelde criteria (zie RvO, art. 7) , waarvan de belangrijkste zijn:
1. het financieel, maatschappelijk en/of politiek belang, 2. het risico dat de gemeente loopt en 3. de toegevoegde waarde van onderzoek boven andere manieren om gewenste informatie te verkrijgen.

Dat heeft geleid tot de in de bijlage opgenomen notitie "*Onderzoeksplan Laarbeek 2026 – 2027*", waarin beide voorstellen zijn opgenomen.

Keuze
Hoewel beide thema's rekenkameronderzoekwaardig zijn, is de keuze van de rekenkamer gevallen op het onderwerp **Jeugdhulp: kostenbeheersing en effectiviteit**. Dit thema scoort het beste op de criteria. Dit hebben wij toegelicht in het Onderzoeksplan.
Wij hebben onze keuze op 29 sept. jl. ook besproken met de regiegroep, en die was het hiermee eens.

Vervolgproces
Voor dit onderzoeksthema zal de rekenkamer met een nader samen te stellen **klankbordgroep** overleg voeren over de invulling ervan. Dat zal dan leiden tot een concrete onderzoeksopzet, welke nog met uw raad gedeeld zal worden. Dezelfde werkwijze hebben we ook toegepast voor de onderzoeken over 'Ouder worden in Laarbeek' en voor het inwonersparticipatieonderzoek.
Wij hopen dan uiterlijk eind november een onderzoeksbureau te kunnen selecteren.

Wij verzoeken alle fracties om één raads- of commissielid aan te wijzen om deel te nemen aan de klankbordgroep. Vooralsnog rekenen we op één sessie met de klankbordgroep.
Elke fractie wordt verzocht om **vóór 23 oktober** een naam door te geven aan de rekenkamer (indien een fractie niet deel wenst te nemen aan de klankbordgroep, horen we dat graag ook). Dat kan via onze secretaris, Antje van den Berg: antje.vandenberg@gemert-bakel.nl

Mogelijke inhoudelijke vragen over deze brief kunt u rechtstreeks aan mij stellen: publicconsultancy@hotmail.com.

Met vriendelijke groet,
namens de rekenkamer,

Frits van Vugt (voorzitter)

Bijlage 1

Onderzoeksplan Laarbeek 2026 – 2027

Nieuwe thema's onderzoek Laarbeek (ingebracht door PNL)+ opmerkingen rekenkamer

1. Jeugdhulp: kostenbeheersing en effectiviteit

Motivering fractie:

"We zien dat psychische klachten onder jongeren toenemen en dat dit steeds meer druk legt op onze samenleving en op de beschikbare hulpverlening. Eerder zijn we er ook al voor gewaarschuwd dat er onvoldoende passende hulp beschikbaar is om jongeren effectief te ondersteunen. Wachtlijsten zijn vaak heel lang.

Dat bracht ons bij de vraag hoe dit er binnen onze eigen gemeente voorstaat. Hoe ontwikkelen de kosten van de jeugdhulp zich? Welke middelen en voorzieningen zetten we als gemeente in en in hoeverre zijn deze daadwerkelijk effectief? En misschien nog belangrijker: welke maatregelen nemen we om de kosten beheersbaar te houden en welk effect hebben die maatregelen? Er zijn gemeenten die beter dan anderen in staat zijn de kosten te beheersen. Wat kan Laarbeek daarvan leren?

Een Rekenkameronderzoek zou hier meer inzicht in kunnen geven. Niet alleen in de omvang en ontwikkeling van de kosten, maar juist ook in de verhouding tussen de ingezette middelen en de resultaten die daarmee worden bereikt. Daarmee kunnen we als raad beter beoordelen waar we effectief op sturen en waar mogelijk ruimte ligt voor verbetering.

De uitkomsten kunnen ons vervolgens helpen om beter onderbouwde keuzes te maken over de inzet van middelen en om als gemeente zo effectief mogelijk te sturen op zowel goede ondersteuning voor jongeren als beheersbare kosten."

Bemerkingen rekenkamer:

Dit thema scoort hoog als we kijken naar de selectiecriteria:

- *Het thema heeft een groot maatschappelijk belang, zeker gelet op de toenemende kritiek op de toegankelijkheid en effect van de jeugdzorg;*
- *Het heeft zowel betrekking op de doeltreffendheid, doelmatigheid (en wellicht) rechtmatigheid van het beleid;*
- *Er is een groot financieel belang voor Laarbeek mee gemoeid, en de financiële risico's zijn ook substantieel*

Het is een thema dat door veel rekenkamers al is opgepakt, al zit daar een grote variatie in qua scope. Zo wordt bijv. veel onderzoek gedaan naar de organisatie, de inkoop en de financiële kant van de jeugdzorg, maar veel minder naar de effectiviteit er van. Er vallen ongetwijfeld inzichten te halen uit onderzoek elders die voor Laarbeek, c.q. voor de GR Jeugdregio Een 10 voor de jeugd en de GR Peelgemeenten, relevant zijn.

Conclusie rekenkamer:
zeker onderzoekwaardig, en van groot belang. Daarmee de eerste keus voor de rekenkamer.

2. Weerbaarheid van onze samenleving en toenemende polarisatie

Motivering fractie:

"Polarisatie in de samenleving neemt steeds meer toe. Hoe weerbaar is onze lokale gemeenschap eigenlijk tegen maatschappelijke spanningen en polarisatie?

Een Rekenkameronderzoek zou bijvoorbeeld kunnen kijken naar hoe inwoners zich tot elkaar verhouden, welke rol polarisatie daarin speelt en op welke manier maatschappelijke spanningen invloed hebben op inwoners en de sociale samenhang binnen onze gemeente.

Daarbij vinden het ook interessant en belangrijk om te kijken naar het vertrouwen van inwoners in de lokale politiek en overheid. Waar komt het eventuele gebrek aan vertrouwen vandaan? Welke factoren spelen daarin een rol en wat kunnen we als gemeente doen om dat vertrouwen te versterken?

Zo'n onderzoek kan ons niet alleen inzicht geven in wat er binnen onze gemeenschap speelt, maar ons ook helpen om te bepalen hoe wij ons daar als gemeenteraad toe moeten verhouden. Uiteindelijk kan het ons handvatten bieden om als gemeente beter aan te sluiten bij wat er onder inwoners leeft."

Bemerkingen rekenkamer:

Eigenlijk betreft het twee onderwerpen:

a. *Is de samenleving opgewassen tegen de toenemende polarisatie?*
b. *Hoe staat het met het vertrouwen van inwoners in de lokale politiek c.q. in de gemeente?*

Beide zijn thema's die een groot maatschappelijk belang betreffen, maar moeilijker onderzoekbaar zijn qua doelmatigheid en effectiviteit.

Het thema a. vergt veel veldonderzoek, zowel kwalitatief als kwantitatief. Het is de vraag of het niet beter zou zijn om na te gaan welke landelijke analyses al gedaan zijn, die handvatten kunnen bieden in de lokale (Laarbeekse) context.

*Voor thema b. geldt ongeveer hetzelfde. Overigens is daar al wel kwantitatieve info over beschikbaar, nl. de Burgerpeiling 2021 die de rekenkamer deed. *)*
Het zou wellicht aanbeveling verdienen dat de gemeente wederom deze Burgerpeiling uitvoert, aangevuld met extra vragen die dieper ingaan op het aspect 'vertrouwen in de gemeentelijke overheid' en wellicht op de thematiek van polarisatie. Na – of parallel aan - zo'n kwantitatieve Burgerpeiling zou dan een diepgaander kwalitatief onderzoek overwogen kunnen worden.

Conclusie rekenkamer:
op zich onderzoekwaardig, maar vergt nadere analyse over hoe dit onderzoek t.z.t. eventueel aan te pakken. Combinatie met Burgerpeiling verdient dan aanbeveling.

*) **"Hoeveel vertrouwen heeft u in de manier waarop de gemeente wordt bestuurd?"**

		Heel veel	*nietveel/ niet weinig*	*nauwelijks tot geen*
• Aarle-Rixtel	190	28	59	13
• Beek en Donk	211	32	51	17
• Lieshout	199	30	49	21
• Mariahout	83	35	44	21
Totaal Laarbeek	**728**	**31**	**51**	**18**
Vergelijking:				
• Gemert-Bakel	921	20	56	24
• Gemeenten < 25.000 inw.		37	45	18

(uit: Burgerpeiling Laarbeek, juni 2021)